
Brochure

Geen chip in mijn paspoort of ID-kaart

Geen chip in mijn paspoort of ID-kaart

Biometrie

Veelgestelde vragen

Wat is biometrie?

Biometrie is het vaststellen van kenmerken van levende wezens, mensen, dieren en ook planten om deze van elkaar te kunnen onderscheiden. Met de opkomst van de computer wordt er meestal een identificatiemethode mee bedoeld. Je kunt je identificeren met iets dat je hebt, zoals een paspoort, iets dat je weet, zoals een PIN-code, of met een lichaamskenmerk, zoals je vingerafdruk, je oog of je gezicht. Deze laatste (gecombineerde) vorm van identificatie wordt biometrie genoemd. Met behulp van biometrische kenmerken kunnen mensen geïdentificeerd worden. Deze kenmerken kunnen in een digitale code, een algoritme, worden omgezet, zodat een computersysteem waarin die code van dat lichaamskenmerk is ingevoerd, een persoon met dat kenmerk kan herkennen. Het woord biometrie is afgeleid van de Griekse woorden bios = leven en metron = maat.

Welke zijn de biometrische kenmerken?

Biometrische kenmerken zijn bij de mens de vingerafdrukken, het gezicht, de iris, de vorm van de hand, de vorm van het oor en alle kenmerken waarmee we de ene persoon van de andere kunnen onderscheiden. Ook gedragseigenschappen en de manier waarop iemand zich beweegt, het schrift, de stem en de lichaamsgeur vallen hieronder. Ook een DNA profiel is een biometrisch kenmerk.

Waarom worden biometrische kenmerken in het paspoort opgenomen?

Na de terroristische aanslagen in de VS zijn de grenscontroles verscherpt en heeft de Amerikaanse regering een uitgebreid pakket veiligheidsmaatregelen afgekondigd. Bij aankomst in de VS moet iedereen zich biometrisch laten registreren, er worden van iedere reiziger vingerafdrukken genomen en er wordt een scan van het gezicht gemaakt. Deze gegevens worden met persoonlijke gegevens, zoals naam en paspoortnummer, in een database opgeslagen, opdat de autoriteiten iedereen die het land verlaat, of opnieuw via een officiële grenspost de VS binnenkomt, ook zonder paspoort zal kunnen herkennen. De Amerikaanse autoriteiten eisen bovendien van ieder bevriend land, waaronder ook Nederland, dat er biometrische kenmerken in het paspoort worden opgenomen. Voor landen die nog geen biometrisch paspoort hebben, geldt een visumplicht.

Ook andere landen zijn inmiddels begonnen met het registreren van vingerafdrucken van binnenkomende reizigers, zoals Japan en Saoedi Arabië. Ook Groot-Brittannië wil een grootschalig biometrisch grenscontrole-systeem bouwen, vergelijkbaar met het Amerikaanse systeem, het US visit program.

Er wordt wel eens gesteld dat het biometrisch paspoort louter het gevolg is van de eisen van Amerika, maar de meeste Europese landen, waaronder ook Nederland, werkten al veel langer aan een biometrisch paspoort om de fraudebestendigheid te verbeteren. Na elf september 2001 werd biometrie opgevoerd als maatregel tegen terrorisme.

Welke biometrische kenmerken komen er op het paspoort?

In september 2006 wil men beginnen met een scan van het gezicht. De bedoeling is dat zes maanden later, doch uiterlijk op 28 juni 2009, daar de vingerafdrucken van de linker- en rechterwijsvinger aan worden toegevoegd.

Hoe werkt dat precies? Hoe wil men die kenmerken op het paspoort zetten?

Als je een paspoort of identiteitskaart aanvraagt moet je een pasfoto inleveren die aan speciale eisen voldoet. De foto moet recht van voren zijn genomen. Dit biedt de beste mogelijkheid voor biometrische gezichtsherkenning. Je ogen moeten goed zichtbaar zijn omdat met biometrische apparatuur de afstand tussen je ogen wordt gemeten. Je gezicht mag niet bedekt zijn, ook als je een bril draagt moeten je ogen goed zichtbaar zijn. Glimlachen is niet toegestaan.

Je vingerafdrucken worden gescand met een vingerscanner, dat is een apparaatje met een klein lensje waar je je vinger op moet leggen en dan wordt er een soort foto van de vingerafdruk gemaakt. Die foto wordt omgezet in een digitale code. Die code wordt opgeslagen in een chip, die op het paspoort wordt aangebracht. Behalve je pasfoto komen er ook andere gegevens op die chip, zoals naam, voornamen, geboortedatum, geslacht, documentnummer, sofi nummer - in de toekomst heet dat burger service nummer - en datum einde geldigheidsduur van het document.

Komen die kenmerken alleen op het paspoort en identiteitskaart?

Nee, die kenmerken komen ook in de gemeentelijke database en kunnen online worden opgevraagd. Het kabinet Balkenende wil bovendien de biometrische kenmerken van iedereen die een paspoort of identiteitskaart aanvraagt, in een centrale database opslaan als ondersteuning van de identificatieplicht. In december 2003 vergaderde het parlement over de identificatieplicht, maar minister Donner wilde toen geen discussie over

.....

biometrie, terwijl al bekend was dat er een biometrisch paspoort zou worden ingevoerd. Op 24 januari 2005, toen de identificatieplicht net was ingevoerd, kondigde het kabinet Balkenende aan een centrale database te willen bouwen. Daarmee komt de identificatieplicht in een geheel ander licht te staan, omdat wij dan allemaal, ook zonder ons medeweten, geïdentificeerd kunnen worden. Met de database komt bovendien een van de belangrijkste principes van de rechtstaat onder druk te staan, namelijk het principe dat niemand hoeft mee te werken aan zijn eigen veroordeling. Een database brengt bovendien grote veiligheidsrisico's met zich mee omdat het een doelwit is voor hackers en criminele organisaties.

Waarom is gekozen voor gezichtsherkenning en vingerscans?

De Europese Unie heeft in december 2004 een besluit genomen over biometrie in het paspoort. Volgens de richtlijnen van de ICAO, de Internationale Civiele Luchtvaart Organisatie, was alleen de opslag van de gelaatscan voor gezichtsherkenning verplicht. Het is niet waar dat de vingerafdrukken een eis waren van de ICAO, zoals op de site van het ministerie van Binnenlandse Zaken wordt beweerd. Onder voorzitterschap van Nederland hebben de Europese ministers zelf de opname van vingerafdrukken aan het oorspronkelijke wetsontwerp toegevoegd. Dit is vastgelegd in de verordening Betreffende normen voor de veiligheidskenmerken van en biometrische gegevens in door de lidstaten afgegeven paspoorten en reisdocumenten (EG nr 2252/2004 van 29 december 2004.)

Wanneer moet er biometrie in het paspoort en identiteitskaart zijn opgenomen?

Op 28 februari 2005 zijn de specificaties voor de gelaatscan vastgesteld. In september 2006 wordt de gelaatscan ingevoerd. De vingerafdrukken worden uiterlijk 28 juni 2009 toegevoegd.

Wat gaat het paspoort met een gezichtsopname in de chip kosten?

Het biometrische paspoort gaat € 8,06 meer kosten dan het huidige. Dus de kosten voor biometrie moeten we zelf betalen. Het nieuwe maximumtarief wordt € 47,46. Voor de identiteitskaart worden de kosten van biometrie voorlopig nog niet doorberekend.

Wat wordt de geldigheidsduur van de reisdocumenten met biometrische gegevens?

De geldigheidsduur van de reisdocumenten is 5 jaar en blijft 5 jaar.

Krijgen alle Nederlandse reisdocumenten biometrische kenmerken?

Het paspoort en de identiteitskaart krijgen een chip met biometrische kenmerken. Documenten met een geldigheidsduur van 12 maanden of korter (nooddocumenten) krijgen geen biometrische kenmerken.

Moet ik een nieuw paspoort aanschaffen zodra biometrie wordt ingevoerd?

Nee. De paspoorten die in omloop zijn, blijven geldig totdat de geldigheidsduur is verstreken.

Als je paspoort of identiteitskaart niet meer geldig is, moet je eigenlijk een nieuw aanvragen, omdat je volgens de wet op de uitgebreide identificatieplicht je altijd moet kunnen identificeren met een geldig identiteitsbewijs. Als je na augustus 2006 een nieuw paspoort of identiteitskaart aanvraagt, moet je daarvoor je biometrische kenmerken laten registreren.

Kan ik in 2007 wel naar de VS reizen zonder biometrisch paspoort?

Als de geldigheidsduur van je paspoort in 2007 nog niet is verstreken kun je naar de VS reizen. Wel worden daar je vingerafdrukken gescand en er wordt een speciale pasfoto genomen. Dit wordt in een systeem opgeslagen en bewaard, met je paspoortnummer en creditcardnummer, telefoonnummer en andere persoonlijke gegevens.

Zal met de invoering van biometrie het Nederlandse paspoort moeilijker te vervalsen zijn?

Vervalsing wordt moeilijker, maar zeker niet onmogelijk voor professionele criminele organisaties. Dit wordt ook door de Britse Passport Service erkend. De RFID chip, (Radio Frequency Identification) in biometrische paspoorten die vanaf november in Duitsland worden uitgegeven, is beveiligd met een zgn. SHA-1 algoritme, dat is ontworpen door de NSA, de Amerikaanse National Security Agency. Chinese wetenschappers ontdekten daarin kwetsbaarheden. Ook in Nederland beseft men dat de beveiliging een voordurend doelwit zal zijn voor criminele organisaties.

Burgerrechtorganisaties waarschuwen voor grote risico's, omdat door de strenge identificatiewetgeving het juist extra aantrekkelijk wordt voor professionele grootschalige criminele organisaties om massaal vervalsingen in omloop te brengen. De verwachting is dat in 2015 over de hele wereld, de biometrische gegevens van meer dan een miljard mensen worden opgeslagen en uitgewisseld. Omdat databases nooit afdoende te beveiligen zijn en biometrie geen onfeilbare techniek is, ontstaan daardoor zeer grote risico's.

Maar is het biometriepaspoort dan wel veilig?

Biometrie is niet zo veilig als men ons wil laten geloven. De gelaatscan heeft een foutmarge van 10% tot 25%, Het gezicht kan in een paar jaar tijd wezenlijk veranderen, waardoor de persoon door het systeem niet meer wordt herkend. De vingerscan heeft een foutmarge van ongeveer 3 tot 5%. Dat is 30.000 tot 50.000 op een miljoen. Die foutmarge betreft personen die ten onrechte door biometrische apparatuur worden geaccepteerd (dus ten onrechte als iemand anders worden geïdentificeerd) of ten onrechte worden afgewezen (dus niet herkend als de persoon die hij of zij is). Bij mensen uit zuidoost Azië is de foutmarge zelfs iets hoger. Ook bij kinderen en personen ouder dan zestig is deze techniek niet bruikbaar. Ook kan men met in gelatine gedrenkte vingers of met namaak vingerafdrukken de apparatuur foppen.

En hoe zit het met die chip op het paspoort? Is dat wel veilig?

Die chip is niet alleen voor opslag van persoonlijke gegevens, maar hij is ook een zender, een zogenaamde RFID (Radio Frequency Identification) chip, die bij controle wordt geactiveerd. Kwaadwillenden kunnen het signaal opvangen en kopiëren. Versleuteling biedt daartegen geen afdoende bescherming, als men weet welk signaal bij welke persoon hoort. In dat geval hoeft het signaal ook niet altijd te worden ontcijferd. De Britse Passport Service verwacht dat het biometrische paspoort binnen tien jaar wordt gekraakt. Ook zeggen experts dat de apparatuur voor grenscontroles nog lang niet klaar is voor gebruik. Het gebruik van biometrie en zendsignalen heeft verregaande gevolgen voor onze privacy, we worden meetbaar en volgbaar.

Kan dat zendsignaal ook op grote afstand worden opgevangen?

Daarover is nog weinig bekend. De geschatte afstand waarop dit mogelijk is, is ongeveer 20 meter. Een RFID-chip heeft geen batterijtje, maar wordt door een krachtveld geactiveerd om uit te zenden. Amerika heeft de eis gesteld dat paspoorten op een afstand van acht meter uitleesbaar moeten zijn, zelfs zonder medewerking en zonder medeweten van de betrokkenen. RFID-chips worden al gebruikt in het US Visit Program, om reizigers bij aankomst in en vertrek uit Amerika te controleren. Een afstand van acht meter is ook voldoende voor controle op straat of in winkelcentra en dergelijke, waardoor het mogelijk wordt iemands gangen na te gaan. Voor de politie wordt het heel makkelijk om met een kleine ontvanger mensen die een RFID chip-paspoort bij zich hebben, te identificeren zonder dat zij dit merken, bijvoorbeeld in een demonstratie. Het signaal kan natuurlijk ook

worden afgetapt door niet bevoegde kwaadwillende personen, wat mogelijkheden schept voor identiteitsdiefstal. Privacyorganisaties raden daarom aan een RFID-paspoort in aluminiumfolie te bewaren. Dat houdt het signaal tegen. Er worden al portefeuilles verkocht met een speciale beschermende laag. Om erger te voorkomen is het natuurlijk beter om zo min mogelijk of nog beter, geen RFID paspoort of identiteitsbewijs mee te nemen, als je dit niet nodig hebt.

Wat gebeurt er als iemand geen biometrische kenmerken in zijn/haar reisdocument wil of daar principiële bezwaren tegen heeft?

Iedereen die een paspoort of identiteitskaart aanvraagt, wordt verplicht om zijn/haar biometrische kenmerken te laten registreren. Op grond van de Europese Verordening moeten alle reisdocumenten die langer dan 12 maanden geldig zijn, zowel de gezichtsopname als vingerafdrukken bevatten. Als je dit niet wilt, kun je niet meer op reis. Maar het paspoort is niet alleen een reisdocument, het geeft ook toegang tot de maatschappij. Omdat er ook een identificatieplicht is ingevoerd voor ziekenhuis, werk, studie, de bank enzovoort, loop je het risico dat je, als je ernstige bezwaren hebt tegen biometrie, niet meer kunt deelnemen aan de maatschappij. Net zoals illegalen, die worden uitgesloten. Het zou van respect getuigen als de regering mensen, die bereid zijn een stuk van hun reisvrijheid in te leveren om niet biometrisch geregistreerd te worden, tegemoet zou komen. Alleen de Christen Unie heeft tot nu toe erkend dat er principeweigeraars zijn.

Wordt het rijbewijs ook biometrisch?

In oktober wordt er een nieuw rijbewijs ingevoerd, in het formaat van een creditcard. Daarop is ook al ruimte voor een chip. De Europese Commissie wil alle soorten rijbewijzen binnen de EU vervangen door een nieuw uniform rijbewijs met biometrie. Dit nieuwe rijbewijs maakt deel uit van een programma om het goederentransport over de Europese wegen te vergroten. Op 20 oktober 2003 hebben de Europese ministers in Luxemburg besloten dat er ook een gezondheidspas, de European Healthcard komt, ook weer met biometrie. Die kaart wordt ook gebruikt voor de opslag van persoonlijke gegevens van werknemers die van het ene EU-land naar het andere verhuizen. De European Health Card is dus niet alleen een zorgpas, maar gaat ook dienen als toegangspas voor het verkrijgen van werk. (NB Denk ook aan de Europese Grondwet. Daarin staat niet dat iedere burger in de EU recht heeft op werk maar recht op toegang tot werk.)

Wat gebeurt er als personen vanwege een handicap geen biometrische kenmerken kunnen afgeven?

.....

Het is de bedoeling dat er afspraken komen voor personen voor wie het door gezondheidsproblemen of een handicap niet mogelijk is vingerafdrukken op te nemen.

Waarom is er gekozen voor een fotoscan?

Het scannen van de foto voldoet voor het maken van een gezichtsopname zoals door de Europese Unie en de ICAO (International Civil Aviation Organisation) is voorgeschreven. Bij controles worden de foto en andere persoonsgegevens elektronisch uitgelezen en vergeleken met de gegevens van gezochte personen. Op vliegvelden hangen ook camera's met speciale gezichtsherkenningssystemen. Notabene: de ICAO heeft alleen de foto voorgeschreven. De EU-ministerraad heeft daar zelf de verplichte opname van vingerafdrukken aan toegevoegd.

Waarom wordt er geen reisdocumenten ingevoerd met alleen een gezichtsopname?

Officieel omdat een paspoort met vingerafdrukken moeilijker te vervalsen is en het door vingerafdrukken moeilijker wordt het paspoort van iemand anders te gebruiken. Maar men wil ook vingerafdrukken vergelijken met grote systemen als Eurodac, het Schengen Informatie Systeem en het Visa Informatie Systeem, waarin de gegevens van vreemdelingen en gezochte personen zijn opgenomen. Het besluit om ook vingerafdrukken in te voeren is geen ICAO eis, zoals de overheid suggereert, maar werd lang voordat het besluit door de Europese ministers werd genomen, al afgesproken met de VS. Met een database wordt het ook mogelijk om vingerafdrukken met Amerika uit te wisselen als de Amerikaanse autoriteiten daarom vragen.

Worden er strengere eisen gesteld aan de pasfoto?

Ja. De eisen worden strenger, omdat de pasfoto ook aan de speciale eisen voor biometrische gezichtsherkenningcamera's die op grotere afstand hangen, moeten voldoen. Daarom moet de foto recht van voren zijn opgenomen, dit biedt de beste mogelijkheid voor biometrische gezichtsherkenning. De eisen worden opgetrokken naar het niveau dat internationaal (in de ICAO) is afgesproken. Als die foto in een database wordt opgenomen kan die ook worden uitgewisseld.

Kan ik door die biometrische gezichtsherkenningcamera worden geïdentificeerd, zonder dat ik daarvan weet?

Ja dat kan! Daarvoor moet wel je foto in het systeem zijn ingevoerd. In Londen en Liverpool hangen al camera's in winkelcentra met foto's van gezochte personen. Ook op vliegvelden zoals Schiphol en treinstations

worden dit soort camera's geïnstalleerd. In Nederland zijn er ook winkels met gezichtsherkenningssystemen en worden ook voetbalstadions, zwembaden en andere sportcentra met gezichtsherkenningssystemen uitgerust om overlast tegen te gaan. De camera "kijkt" speciaal naar de ogen, de neus en mond en de afstand daartussen. Als je eenmaal biometrisch bent geregistreerd, kun je ook vanuit een andere hoek door het systeem worden herkend en gevolgd. Als je een zonnebril op hebt maakt dat weinig verschil. Daar komt bij dat je paspoort met een chip ook zonder je medeweten kan worden uitgelezen. Ook dat is een Amerikaanse eis. Daarom wil men in Europa de paspoortgegevens op de chip coderen, zodat onbevoegden die gegevens niet kunnen uitlezen. Andere landen moeten dan een certificaat aanvragen om de gegevens te ontcijferen, maar het signaal kan ook gecoedeerd worden afgetapt dus het maakt niet zoveel uit.

Er wordt beweerd dat met biometrie de controle op het vliegveld sneller kan worden afgehandeld. Is dat waar?

Dat is een halve waarheid. De RFID chip in het paspoort geeft een signaal dat snel gecontroleerd kan worden, maar dat heeft niets met biometrie te maken. Als men je biometrische gegevens wil controleren, moet je even naar de camera kijken en je vinger op een sensor leggen. Dat neemt net zo veel tijd als nu een gewone controle.

Maar met een irisscan op Schiphol kan de controle toch wel sneller worden afgehandeld?

Ja, maar dat komt omdat reizigers voorrang krijgen als ze een abonnement nemen op de irisscan. Hun gegevens zijn dan al bekend en zij krijgen een speciaal pasje voor de irisscan. Ze hoeven dan niet meer in de rij te gaan staan voor de gewone paspoortcontrole. Met de irisscan wordt gecheckt of de persoon in kwestie wel diegene is wiens gegevens op dat pasje staan. Zo ja, dan kan die persoon via de elektronisch bewaakte poort het land in of uit.

Hoe democratisch was de besluitvorming over biometrie in het paspoort?

Het besluit over biometrie in paspoorten van de Europese ministerraad onder voorzitterschap van Nederland, laat duidelijk het gebrek aan democratische besluitvorming zien. Op het moment dat door het LIBE Comité (Civil Liberties, Justice and Home Affairs) van het Europees parlement over het wetsontwerp werd vergaderd, besloten de ministers die op hetzelfde moment in Luxemburg achter gesloten deuren vergaderden, ditzelfde wetsontwerp te veranderen. De ministers voegden, naast een gezichtsscan, een tweede biometrisch kenmerk, namelijk vingerafdrukken toe. Ook wilde de

.....

ministerraad de mogelijkheid om alle biometrische gegevens in een centrale database op te slaan, wat nu in Nederland dreigt te gebeuren. Het veranderde wetsontwerp dat ingrijpende gevolgen heeft voor iedere inwoner van de EU, werd pas een paar dagen voor dat het Europe Parlement er over zou stemmen, ter beschikking gesteld van de parlementariërs, zodat er geen tijd meer was voor een nieuwe vergadering van het LIBE. De fractievoorzitters kregen van de ministers te horen dat zij over het veranderde wetsvoorstel moesten stemmen, alsof er geen wijzigingen in waren aangebracht. Als het Europe Parlement hier niet mee akkoord zou gaan, zou de procedure voor medebesluitvorming over immigratie- en asielzaken die aan het Europe Parlement was beloofd, vertraagd worden.

Het Europe Parlement ging niet akkoord met de wijzigingen en eiste bovendien dat de invoering van biometrie in het paspoort onder toezicht zou staan van de Data Protection Authorities (in Nederland: College Bescherming Persoonsgegevens). De kritiek van het Europe Parlement werd door de ministerraad genegeerd. Dit kon gebeuren omdat het Europe Parlement alleen een adviserende functie heeft en geen macht om het ontwerp te veranderen of weg te stemmen.

Minister Verdonk, die verantwoordelijk was voor deze koppelverkoop, ontkende in de Tweede Kamer met klem dat Nederland als EU-raadsvoorzitter op die manier het Europees Parlement zou hebben gechanteerd. Maar een dag later legde een vertegenwoordiger van de Nederlandse regering in Brussel zelf wel het verband tussen het biometrische paspoort (met vingerafdrukken) en de versnelde invoering van het parlementaire medebeslissingsrecht over asiel en migratie. "Ik kan niet anders concluderen dan dat Verdonk de Tweede Kamer verkeerd heeft voorgelicht", aldus Kathalijne Buitenweg, delegatieleider en Justitiespecialist van GroenLinks. Ook Europearlementariër Sophie in 't Veld (D66) en Edith Mastenbroek (PvdA) waren verontwaardigd. Ook Marijke Vos (GroenLinks) vond dit heel merkwaardig. Een woordvoerder van Minister Verdonk hield vol dat hier sprake was van gescheiden trajecten. Twee maanden later kwam de volgende stap. Het kabinet Balkenende kondigde in een brief aan de Tweede Kamer aan, de biometrische kenmerken van iedereen die een paspoort aanvraagt, in een centrale database te willen opslaan.

Waarom wil het Kabinet Balkenende een centrale database?

De ministers Donner en Remkes willen een databank, om met alle foto's en vingerafdrukken mensen te kunnen identificeren die geen paspoort dragen, en om biometrische gegevens uit te wisselen met andere landen. Dit zou een bijdrage leveren aan de handhaving van de identificatieplicht en aan de opsporing van illegalen en terroristen. In de praktijk betekent dat ook demonstranten en mensen die een verkeersboete krijgen, met die databank geïdentificeerd kunnen worden als ze hun biometrische kenmerken

hebben afgestaan voor een paspoort of identiteitskaart. Als het gaat zoals het kabinet het wil, komt iedere Nederlander van 14 jaar en ouder in die database, omdat iedereen vanwege de identificatieplicht een geldig paspoort of identiteitskaart moet hebben.

Helpt biometrie tegen terrorisme?

Nee! De terroristen die verdacht worden van de aanslagen op 11 september 2001 zijn met hun eigen paspoorten op hun eigen naam door alle controles heengelopen, ondanks waarschuwingen van diverse inlichtingendiensten dat er mogelijk aanslagen gepleegd zouden worden. De personen die verdacht worden van de aanslagen in Londen, hadden hun creditcard met hun eigen naam bij zich en zijn door beveiligingscamera's geregistreerd. De aanslagen konden daardoor echter niet worden voorkomen.

De meeste terroristische aanslagen worden overigens gepleegd in het Midden-Oosten en niet in Europa of de VS. In plaats van maatregelen in te voeren die de privacy van iedereen in Europa aantasten, zou het beter zijn om de oorzaken van terrorisme te bespreken en te bestrijden. Maar dat lijkt in de politiek een taboe te zijn.

Wat zijn de gevaren van een centrale database?

Een database met alle pasfoto's en vingerafdrukken van ons allemaal geeft de overheid een enorm krachtig instrument om ons allemaal te controleren en verleent haar zodoende een extreem grote macht.

Dat past niet in een rechtstaat, waarin je niet hoeft mee te werken aan je eigen veroordeling. Een database met pasfoto's kan gekoppeld worden aan beveiligingscamera's met gezichtsherkenningsoftware; daarmee kunnen we worden gevolgd zonder dat wij daar vanaf weten. Een database met foto's en vingerafdrukken van iedere paspoorthouder is een inbreuk op de privacy van iedere Nederlander van 14 jaar en ouder. Bovendien zijn databases nooit afdoende te beveiligen. Volgens Bart Jacobs, informaticus aan de Radboud Universiteit Nijmegen, is een centrale paspoort databank een geliefd doelwit van criminele hackers en dat maakt grootschalige identiteitsdiefstal mogelijk. Een databank zou alleen zin hebben als de chip in het paspoort het begeeft. Zijn collega Jaap-Henk Hoepman wijst op een ander gevaar. Zo zou het slechts een kwestie van tijd zijn voordat de politie inzage in de database krijgt om vingerafdrukken te zoeken.

Nu er in Nederland ook in winkelcentra, zwembaden en andere sportcentra en uitgaansgelegenheden steeds vaker biometrische apparatuur wordt geïnstalleerd om ongewenste bezoekers te weren, is het te verwachten dat binnen niet al te lange tijd pasfoto's uit de paspoortdatabase voor andere doeleinden gebruikt zullen worden, onder het motto: 'Het bestaat al dus laten we er gebruik van maken'. Omdat in de praktijk ook demonstranten gecriminaliseerd dreigen te worden, is het te verwachten dat die database

ook tegen hen zal worden gebruikt. Daarvoor hoef je zelfs niet gearresteerd te worden, foto's van demonstraties kunnen met de database vergeleken worden. In Den Haag is het al zo dat demonstranten steeds vaker door de politie naar hun identiteitsbewijs wordt gevraagd en geïntimideerd worden, ook op grote demonstraties waarvoor een vergunning is afgegeven.

Maar kunnen we de overheid dan nog wel vertrouwen?

Deze vraag moeten we eigenlijk in internationaal verband stellen, want veel eisen komen uit Amerika. Nadat in Nederland het kabinet Kok voor biometrie in het paspoort had besloten, voerde het kabinet Balkenende de algemene identificatieplicht in. Kort nadat de identificatieplicht was ingevoerd, kondigde het kabinet Balkenende aan een centrale database te willen bouwen met de biometrische gegevens van alle paspoorthouders. Daarmee werden de voorwaarden waarmee eerdere besluiten zijn genomen, opzij geschoven en de mogelijkheden voor controle verruimd. Elk beetje privacy dat de burger inlevert, wordt toegevoegd aan de macht van de overheid. Wetgeving waarbij iedereen op voorhand een beetje privacy moet inleveren, heeft vaak een 'inflatoir' karakter, dat wil zeggen dat, nog voor zelfs maar bewezen is dat die privacybeperking nodig was, er al weer een volgend stukje privacy wordt afgeknaagd. Dit proces heet function creep: elke stap lokt automatische de volgende stap uit. Bovendien lijken de Europese regeringen, en Nederland onder Balkenende in het bijzonder, bereid om elke eis van Amerika op dit gebied in te willigen, zelfs als dit tegen het Europees recht indruist, zoals met de overdracht van passagiersgegevens het geval was. Nu er biometrische gegevens in het paspoort komen, moeten deze ook gecontroleerd kunnen worden in andere landen. Daarbij kunnen die gegevens in andere databases belanden en daardoor in verkeerde handen terechtkomen, met name in landen met onbetrouwbare, dictatoriale regimes.

Ook in eigen land dreigt door de identificatieplicht in combinatie met biometrie, de maatschappij ingrijpend te veranderen. In plaats van op rechtshandhaving, komt het accent steeds meer te liggen op controle over iedere burger, nog voordat maar enig strafbaar feit is begaan. Het grootste bewaar tegen dit soort maatregelen is dat ze een veel te zwaar middel zijn en bovendien weinig effectief, omdat het accent ligt op de massale omgekeerde bewijslast. We leveren meer van onze vrijheid in dan in een democratie wenselijk is. Steeds meer controle is geen antwoord op sociale problemen waardoor criminaliteit en terrorisme in beginsel ontstaan.

Wat is nu precies het gevaar van het biometrisch paspoort?

Het gevaar is dat zeer privacygevoelige gegevens buiten ons medeweten

gebruikt dreigen te worden, zowel door de overheid als door anderen. Dit is al mogelijk met het opvangen van het signaal uit de chip op het paspoort. We hebben er geen zicht meer op en instanties die de privacy bewaken al evenmin. Controle op de privacy is alleen mogelijk als de gegevens van het paspoort niet gekopieerd kunnen worden en er geen databases aangelegd worden met onze foto's en vingerafdrukken met de mogelijkheid deze te versturen en te vergelijken met gegevens van andere landen, zoals het kabinet Balkenende wil.

Met het biometrische paspoort en databases dreigen we bovendien in het contact met de overheid verregaand gecontroleerd te worden, waarbij we ons aan de techniek en de bureaucratie moet aanpassen. De biometrie die op de Nederlandse Identiteits Kaart (Burger Service Kaart) en in gemeentelijke databases moet komen, is niet alleen bedoeld voor controle aan de grens, maar ook bedoeld om voor identificatie aan het toekomstige overheidsloket. Daarvoor wordt binnenkort het Sofi Nummer veranderd in Burger Service Nummer (Wij van het Meldpunt noemen 't het Burger Controle Nummer). Met dit nummer kunnen onze gegevens nog beter worden uitgewisseld. Wie principiële bezwaren tegen biometrische identificatie heeft, dreigt daardoor niet alleen de mogelijkheid te verliezen om op reis te gaan naar het buitenland, maar ook te worden uitgesloten van dienstverlening en daardoor van de maatschappij.

Is er geen wetgeving die ons hiertegen beschermt?

In principe is het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer vastgelegd in de Grondwet Art. 10 en het recht op de integriteit van het menselijk lichaam in Art. 11, wat ook in het geding is als de registratie van biometrische gegevens tegen onze wil gebeurt. Dat recht is natuurlijk niet absoluut; de overheid kan ingrijpen in de persoonlijke levenssfeer, maar zij dient daarvoor een goede reden te hebben. In Nederland is er de Wet Bescherming Persoonsgegevens, die persoonsgegevens moet beschermen en voorkomen dat die gegevens voor andere doeleinden worden gebruikt dan waarvoor ze zijn verzameld. Pasfoto's zijn bovendien zeer gevoelige persoonsgegevens, omdat daaruit raskenmerken kunnen worden afgeleid. Zij mogen niet zomaar voor andere doeleinden worden gebruikt. Er bestaan bovendien internationale rechtsverdragen, zoals het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en het Internationaal Verdrag voor Burgerlijke en Politieke Rechten. Helaas nemen overheden na elf september het niet erg nauw met internationaal recht.

Ex-minister De Graaf (minister van Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties) heeft laten weten dat de grondwet en de internationale verdragen de wetgever verplichten rekening te houden met principiële bezwaren, maar die bezwaren kunnen niet zover gaan dat daardoor de vervaardiging van een degelijk identiteitsdocument onmogelijk wordt. Als mensen hun principiële bezwaren niet opzij kunnen zetten, zullen zij zich niet volgens de

Paspoortwet bij het binnenkomen of verlaten van het land kunnen identificeren. Als deze personen weigeren een paspoort met biometrisch kenmerk aan te schaffen, mogen zij in principe het land niet meer uit. Ook de opvolger van minister De Graaf, minister Pechtold, stelde dat de aanvrager van een nieuw reisdocument bereid moet zijn biometrische kenmerken te laten registeren. (Hier kun je je afvragen: wat is een degelijk identiteitsdocument? Is een document zonder biometrie dan niet degelijk?)

Omdat het paspoort en de identiteitskaart ook worden gebruikt als intern paspoort om toegang te krijgen tot werk, ziekenzorg, onderwijs, sociale voorzieningen en wat dies meer zij, dreigt voor iedereen met principiële bezwaren, uitsluiting van de maatschappij. Ook dat is in strijd met internationale verdragen.

Het is te verwachten dat de overheid vanwege de grote financiële en politieke belangen geen ruimte zal willen scheppen voor principiële weigeraars. Daarom zullen wij hier zelf voor moeten zorgen, ook om elkaar te steunen. Het lijkt het beste om hiervoor een stichting op te richten die onafhankelijk van de overheid de belangen van principeweigeraars behartigt.

In Engeland probeert de regering een nationaal identiteitsbewijs in te voeren met biometrie, een persoonsnummer en een centrale database. De Campagnegroep NO2ID, die deze plannen bestrijdt, werkt aan een fonds voor tegenstanders en weigeraars die vanwege hun weigering in de toekomst mogelijk gerechtelijk vervolgd zullen worden. Dit kunnen we in Nederland ook doen.

Heeft u ook niets te verbergen?

Drogredenen zijn oneigenlijke redeneringen. Politici die controversiële maatregelen willen doorzetten gebruiken vaak drogredenen om tegenstanders op het verkeerde been te zetten of verdacht te maken of gewoon omdat ze geen antwoord hebben op de vraag of het wel helpt.

De bekendste drogredenen uit het debat over identificatieplicht;

Als je niets te verbergen hebt kan het geen kwaad.

Andere landen hebben het ook.

Het is een andere tijd.

De maatschappij vraagt er om.

Het bestaat al.

Misschien weet je zelf nog een paar andere ...?

Uitgave

meldpunt Misbruik Identificatieplicht
Lauwerecht 55, 3515GN Utrecht
www.ID-nee.nl
meldpunt@ID-nee.nl

prijs: € 0,50

ISBN 90-810983-2-2